

DE KOUDE OORLOG – EUROPA TUSSEN TWEE SUPERMACHTEN

Zo'n dertig jaar geleden, het was in 1991, stortte de Sovjet Unie zieltoegend ineen, twee jaar na de Val van de Muur. Men beschouwt 1991 doorgaans als het einde van de Koude Oorlog. Deze grimmige oorlog begon met het neerlaten van het IJzeren Gordijn, vlak na de Tweede Wereldoorlog. De Koude Oorlog was een periode van grote spanningen tussen de twee supermachten (de VS en de Sovjet Unie) met hun kolossale kernwapenarsenaal. Ernstige mispercepties omtrent elkaars bedoelingen vergrootten het risico op het uitbreken van een Derde - en waarschijnlijk laatste - Wereldoorlog.

Gelukkig leven de welvarende westerse democratieën sinds de Tweede Wereldoorlog nog altijd in vrijheid. Met vallen en opstaan, welteverstaan, want de wereld kroop onderwijl herhaaldelijk door het oog van de naald. Denk aan de Koreaanse Oorlog (1950-1953), de Suezcrisis (1952), de Cubacrisis (1962), de enorme onrust en onlusten van 1968, de rampzalige gevolgen van de Eerste (1973) en Tweede (1979) Oliecrisis en natuurlijk ook het drama Vietnam.

Mede dankzij het Marshallplan kende de periode van de Koude Oorlog in West-Europa ook zijn Gouden Jaren. Met dit enorme hulpprogramma hebben de Amerikanen hun bondgenoten er na de oorlog weer bovenop geholpen. Hiermee hebben zij een dam opgeworpen tegen de communistische dreigingen uit het Oosten. Vanuit de groeiende westerse welvaart ontstonden gaandeweg de verzorgingsstaat en de consumptiemaatschappij.

In de roerige zestiger jaren en met name in 1968 lieten de zgn. babyboomers steeds luider van zich horen. Deze doorgaans individualistisch ingestelde anti-autoritaire jongeren, die de oorlog niet hadden meegemaakt, voelden weinig voor de traditionele waarden waaraan hun ouders hechtten. Zij voelden zich vervreemd van hun samenleving. Zo ontstond een soort van tegencultuur, inclusief allerlei hedonistische trekjes. Zij hebben de maatschappelijke verhoudingen blijvend veranderd.

De zestiger jaren kende ook het einde van het imperialisme. Nagenoeg alle koloniën van de Westerse landen verkregen hun zelfstandigheid, al dan niet gewapenderhand. Voormalige koloniale grootmachten, zoals het VK en Frankrijk, zagen hun positie op het wereldtoneel sterk teruglopen.

Na de Tweede Oliecrisis (1979) deed vanuit de VS het neoliberalisme zijn intrede. Tal van regeringen hebben hun economieën toen hard aangepakt. Deze ingrepen hebben per saldo de verschillen tussen rijk en arm wereldwijd aanzienlijk vergroot, terwijl volgens de theorie iedereen er beter op zou worden.

In het hele Oostblok ging het al jaren van kwaad tot erger. De verschillen met het rijke Westen werden gaandeweg onverdragelijk. In de Sovjet Unie rees de ster van Gorbatsjov. Hij heeft zich ervoor ingespannen de Sovjetstaat ingrijpend te herstructureren, om daarna de economie krachtig aan te kunnen pakken. Het eerste is gelukt, maar liep wel volkomen uit de hand. De satellietenstaten ontworstelden zich zonder bloedvergieten aan de wurggreep van Moskou. Maar in het gehele Oostblok liepen de economische hervormingen uit op een drama.

Ondertussen was De Muur gevallen (1989) en leidde de hereniging van Oost- en West-Duitsland (1990) tot het ontstaan van de Bondsrepubliek Duitsland. In 1991 moest Gorbatsjov gedesillusioneerd de macht overdragen aan Jeltsin. Al vrij snel kwam Poetin aan de macht. Hij wil van Rusland weer een supermacht maken, ondanks de relatief bescheiden Russische economie. Tegelijkertijd ontwikkelt het met vaste hand geleide China zich razendsnel tot economische supermacht. Zien wij hier een Nieuwe Koude Oorlog ontstaan?

De presentatie, met circa 150 illustraties, bestaat in twee varianten:

- presentatie A van een uur (bij voorkeur onderbroken door een korte pauze),.
- presentatie B van ongeveer 1 ½ uur (excl. pauze).

Vergoeding van reis- en parkeerkosten en daarnaast een tegemoetkoming in de productiekosten van € 95 (A), resp. € 125 (B), wordt bijzonder op prijs gesteld.

Voor belangstellenden is na afloop een fraai geïllustreerde uitgave in boekvorm beschikbaar, à € 20 p/st. Deze bevat de tekst van presentatie, plus een groot aantal aanvullingen en voetnoten.

Apparatuur:

- ik neem mijn eigen laptop, beamer en kathedr mee.
- de organisator wordt gevraagd voor een goed projectiescherm te zorgen.

Jan Pieter Six
(jhr.mr. J.P.H. Six)
Burg. Damsstraat 29
5037 NP Tilburg
06 1450 6676
jps@sixcsr.nl
www.sixcsr.nl

